

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: **M., Ď.**, proti odporkyňi: **1/ Sociálnej poisťovni – pobočka Nitra a 2/ Sociálnej poisťovni – ústredie Bratislava** v konaní o preskúmanie I. zákonnosti oznámenia odporkyne 1/ zo 17.9.2008 (bez čísla) a zo dňa 24.9.2010 č. 1205/2010-NR, NR-80262 o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č.k. 11S/134/2011-61 z 30. septembra 2011 a II. zákonnosti rozhodnutia odporkyne 2/ č. 46611817500 zo 4.11.2010 o odvolaní navrhovateľky proti rozsudku Krajského súdu v Nitre č.k. 23Sd/7/2011-84 zo 17. októbra 2011, takto

r o z h o d o l :

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/134/2011-61 zo dňa 30. septembra 2011 **p o t v r d z u j e**.

II. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Nitre č. k. 23Sd/7/2011-84 zo 17. októbra 2011 **z r u š u j e** a vec **v r a c i a** krajskému súdu na nové konanie a rozhodnutie.

O d ô v o d n e n i e

I.

Uznesením krajského súdu pod I. bolo zastavené konanie o preskúmanie oznámení odporkyne 1/ zo 17.9.2008 a 24.9.2010 vo veci vysvetlenia výšky nedoplatkov na poisťnom. Krajský súd ustálil, že z oboch vyššie označených oznámení, ktoré žalobkyňa súdu predložila

nepochybné vyplýva, že nespĺňajú ani formálne a ani vecné náležitosti rozhodnutia správneho orgánu, čo znamená, že nemajú charakter rozhodnutia, pretože správny orgán v nich nerozhodoval o práve, právom chránenom záujme alebo povinnosti žalobkyne, a preto nepodliehajú prieskumu v správnom súdnictve. Z ust. § 244 ods. 1 OSP jednoznačne vyplýva, že rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako i ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo rušia oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť priamo dotknuté práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb. Neformálne oznámenia správnych orgánov zo dňa 17.9.2008 a 24.9.2010 nemajú charakter takéhoto rozhodnutia a je nepochybné, že správne orgány nimi nerozhodovali o právach, právom chránených záujmoch alebo povinnostiach žalobkyne. Predmetné oznámenia správnych orgánov nemajú autoritatívny vzťah k žalobkyni, a preto nepodliehajú súdnemu prieskumu. Z uvedeného potom vyplýva, že nie sú dané zákonné predpoklady pre podanie žaloby na preskúmanie ich zákonnosti v zmysle § 247 OSP a teda ani podmienky pre konanie súdu. Súd musí v každom štádiu konania prihliadnuť na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže vo veci konať (podmienky konania). Po oboznámení sa s obsahom podaní žalobkyne zo dňa 8.8.2011 a 16.9.2011 a ňou predložených úkonov správneho orgánu (oznámením zo dňa 17.9.2008 a 24.9.2010) súd zistil, že v predmetnej veci nie sú splnené podmienky na to, aby mohol vo veci konať a preto bolo potrebné konanie podľa § 104 ods. 1 s použitím ust. 250d ods. 1 OSP zastaviť.

Proti uzneseniu krajského súdu podala navrhovateľka odvolanie, v ktorom pripustila, že jej podania majú nedostatky, ale správny súd mal prihliadnuť na dôkazy, ktoré potvrdzujú podstatu žaloby. Domáha sa vysvetlenia, kam sa podeli finančné prostriedky, ktorými mal byť vykrytý dlh na poistnom, pričom odporkyňa 2/ v rozhodnutí o znížení jej dôchodku zo dňa 4.11.2010 ešte eviduje dlh.

Žalovaná sa k odvolaniu navrhovateľky vyjadrila 29.11.2011 nasledovne:

„V Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra je pani M. registrovaná ako samostatne zárobkovo činná osoba od 1. januára 1995. Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra prevzala 3. júla 1995 Výpis z daňového priznania k dani z príjmu fyzických osôb za rok 1995 (ďalej len „výpis“), v ktorom bol uvedený čiastkový základ dane z príjmov uvedených v § 7 vo výške 101 849,- Sk. Dňa 7. apríla 1997 bol Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra doručený výpis za

rok 1996, v ktorom bol uvedený čiastkový základ dane z príjmov uvedených v § 7 zákona znížený o stratu vykázanú v bežnom zdaňovacom období vo výške 316 296,- Sk.

Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra vykonala 28. augusta 2003 kontrolu správnosti odvodu poistného na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie na základe údajov vyňatých z databázy daňového úradu a zistila, že jej vznikol nedoplatok na poistnom na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie za obdobie od 1. júla 1996 do 30. júna 1998 v celkovej výške 37 970,- Sk. Uvedený nedoplatok bol predpísaný Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 5082/2003/SZČO, č. 702-6370-4105/2003-1, zo dňa 28. augusta 2003. Rozhodnutie bolo zaslané doporučené do vlastných rúk s dátumom doručenia 9. septembra 2003. Voči uvedenému rozhodnutiu pani M. podala odvolanie, ktoré bolo Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra doručené 10. septembra 2003. V odvolaní žiadala zrušiť rozhodnutie tunajšej pobočky, nakoľko v roku 1995 mala čiastkový základ dane podľa § 7 v sume 101 849,- Sk a od 01.07.1996 do 30.06.1997 platila poistné správne vo výške 1 372,- Sk. V roku 1996 mala čiastkový základ dane podľa § 7 v sume 316 296,- Sk a od 01.07.1997 do 30.06.1998 platila poistné správne vo výške 4 258,- Sk. Doklady opätovne predložila k odvolaniu.

Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra preskúmala odvolanie a požiadala Daňový úrad Nitra I o stanovisko k rozdielnym výpisom. Daňový úrad Nitra I listom z 18. januára 2004 oznámil, že rozdiel vo výpise za rok 1995 je z dôvodu, že správca uviedol znížený základ dane, nakoľko pani M. si uplatnila znížený základ dane podľa § 41 ods. 16 zákona č. 286/92 Zb. v znení neskorších predpisov za roky 1995, 1996 a 1997. V prílohe zaslal aj výpisy za roky 1995 a 1996. Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra na základe doplneného konania odvolaniu nemohla vyhovieť a preto ho 26. januára 2004 predložila Sociálnej poisťovni, ústredie na ďalšie konanie. O uvedenom bola pani M. informovaná listom z 26. januára 2004.

Sociálna poisťovňa, ústredie Rozhodnutím č. 422-344-GC-04/2004, zo 14. apríla 2004 rozhodnutie pobočky zmenila v tom, že sumu 37 970,- Sk znížila na sumu 36 146,- Sk. Pobočka pochybila v tom, že za obdobie od 1. februára 1998 do 28. februára 1998 predpísala poistné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie v sume 1 824,- Sk bez právneho dôvodu, pretože pani M. v uvedenom období bola práceneschopná. Nakoľko voči Rozhodnutiu Sociálnej poisťovne, ústredie č. 422-344-GC-04/2004 pani M. nepodala opravný prostriedok, rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť 2. júna 2004. Z uvedeného dôvodu evidovala Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra od uvedeného obdobia voči nej pohľadávku na poistnom predpísanú právoplatným a vykonateľným rozhodnutím Sociálnej

poist'ovne.

Podľa § 24 ods. 1 zákona č. 274/1994 Z. z. o Sociálnej poisťovni v znení účinnom do 31.12.2003 právo predpísať poisťné na nemocenské poistenie a dôchodkové zabezpečenie sa premlčí za desať rokov odo dňa jeho splatnosti.

Od 2. decembra 2007 do 30. apríla 2008 bola pani M. uznanou za dočasne práceneschopnú na výkon samostatnej zárobkovej činnosti. Počas uvedeného obdobia Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra zasielala platby poisťného. Tieto platby boli Sociálnou poisťovňou, pobočka Nitra zúčtované ako nedoplatok poisťného predpísaný Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 5082/2003/SZČO v spojení s Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie č. 422-344-GC-04/2004, nakoľko podľa § 145 ods. 4 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) poisťné, ktoré je Sociálna poisťovňa povinná vrátiť, sa použije na zápočet pohľadávky Sociálnej poisťovne voči fyzickej osobe alebo právnickej osobe povinnej odvádzať poisťné alebo voči jej právnomu nástupcovi.

Pohľadávka voči Sociálnej poisťovni týmito platbami zostala k 19. augustu 2008 vo výške 20 837,- Sk. Uvedená suma nebola uhradená k 19. augustu 2008, preto Sociálna poisťovňa 19. augusta 2008 podľa § 149 ods. 1 zákona postúpila zostatok pohľadávky tretej osobe - spoločnosti B. I., s.r.o., IČO X. Odplata za postúpenú pohľadávku bola uvedenou spoločnosťou realizovaná 20. augusta 2008. Zmluva o postúpení pohľadávky bola za Sociálnu poisťovňu podpísaná Ing. I., generálnym riaditeľom Sociálnej poisťovne.

Podľa § 149 ods. 8 zákona právo nakladať s postúpenou pohľadávkou prechádza na tretiu osobu uzatvorením zmluvy a uhradením odplaty za postúpenú pohľadávku na účet Sociálnej poisťovne v Štátnej pokladnici. Podľa § 149 ods. 9 zákona od prechodu práva nakladať s postúpenou pohľadávkou na tretiu osobu táto pohľadávka prestáva byť pohľadávkou Sociálnej poisťovne.

Odo dňa 20. augusta 2008 jej teda zanikla pohľadávka predpísaná Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, pobočka Nitra č. 5082/2003/SZČO v spojení s Rozhodnutím Sociálnej poisťovne, ústredie č. 422-344-GC-04/2004 voči Sociálnej poisťovni.

Dňa 9. marca 2009 jej Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra vrátila poisťné v celkovej výške 86,66 EUR, z toho poisťné zaplatené bez právneho dôvodu za mesiac august 2008 je vo výške 72,90 EUR, poisťné zaplatené bez právneho dôvodu za mesiac september 2008 je vo výške 13,75 EUR a poisťné zaplatené bez právneho dôvodu za mesiac november 2008 je vo výške 0,01 EUR.

Starobný dôchodok jej bol priznaný od 18. novembra 2001. Dôchodok bol vypočítaný aj z obdobia samostatnej zárobkovej činnosti od 01.01.1995 do 17.11.2001 z vymeriavacích základov, ktoré boli uvedené na evidenčnom liste dôchodkového zabezpečenia. Nakoľko v roku 2007 prišlo k zmene vymeriavacích základov, Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra vyhotovila opravný evidenčný list dôchodkového zabezpečenia. Za obdobie od júna 1997 do júna 1998 Sociálna poisťovňa, pobočka Nitra nemohla vyhotoviť evidenčný list dôchodkového zabezpečenia k zhodnoteniu pre dôchodkové účely, nakoľko jej pohľadávka voči Sociálnej poisťovni, pobočka Nitra, ktorá bola postúpená tretej osobe - spoločnosti B. I., s.r.o., IČO X a bola uhradená len v pomernej časti." (koniec citátu z vyjadrenia odporkyne 1/, ktorý odvolací súd uviedol pre lepšie pochopenie súvislostí, ktoré budú ďalej uvedené).

II.

Najvyšší súd po oboznámení sa s obsahom spisového materiálu KS v Nitre sp. zn. 11S/134/2011 (vedené na NS SR pod sp. zn. 4Sžso/10/2011) zistil, že pred Krajským súdom v Nitre pod sp. zn. 23Sd/7/2011 bolo súčasne vedené aj konanie o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia odporkyne 2/ č. 455 118 1750 zo dňa 4.11.2010, ktorým bol navrhovateľke znížený starobný dôchodok od 20.1.2011. Podľa následného rozhodnutia odporkyne 2/ z 23.2.2011, ktorým boli doplnené dôvody uvedeného rozhodnutia sa suma pôvodne priznaného starobného dôchodku v roku 2001 znížila " po vylúčení obdobia , za ktoré nebolo zaplatené poistné v roku 1997- je to obdobie jún až december, v roku 1998 - január 25 dní a marec až jún, a vymeriavacích základov za uvedené obdobie a vymeriavací základ v roku 2006 " (cit. z rozhodnutia odporkyne 2/ z 23.2.2011, pričom odvolací súd považuje v tejto časti rozhodnutie za nezrozumiteľné a nepreskúmateľné). Krajský súd rozsudkom zo 17.10.2011 však uvedené rozhodnutie potvrdil.

Navrhovateľka v podanom odvolaní žiadala, aby súd rozhodol, že pokiaľ je sankcionovaná ako dlžníčka znížením starobného dôchodku, aby jej boli vrátené finančné prostriedky, ktoré zaplatila spoločnosti B. I., ktorej bola postúpená pohľadávka poisťovne a aj finančné čiastky, ktoré poisťovňa zadržala z poistného plateného aj počas pracovnej neschopnosti, alebo aby jej nebol znížený dôchodok, ak sa preukáže, že ňou poukázané

finančné čiastky pokryli jej dlh. Z obsahu odvolania vyplýva, že navrhovateľka žiada preskúmať podklady, na základe ktorých odporkyňa o znížení dôchodku rozhodla.

Odporkyňa žiadala prvostupňový rozsudok, ako vecne správny potvrdiť, bez toho, aby reagovala na tvrdenie navrhovateľky o uhradení pohľadávky postúpenej spoločnosti B.I..

Vec bola postúpená najvyššiemu súdu, ako súdu odvolaciemu a je vedená pod sp. zn. 1So/2/2012.

III.

Najvyšší súd, ako súd odvolací, dospel k záveru, že obe právne veci uvedené a popísané pod I. a II. spolu vecne súvisia, pričom konanie o preskúmanie rozhodnutia vo veci zníženia starobného dôchodku odporkyne 2/ (23Sd/7/2011, 1So/2/2012) bezprostredne závisí od posúdenia údajov, ktoré sú súčasťou spisu o preskúmanie oznámení odporkyne 1/ o výške nedoplatku na poistnom (prípadne o existencii nedoplatku). Preto najvyšší súd z dôvodov ochrany práv navrhovateľky na spravodlivé súdne konanie, v ktorom sa súhrnne posúdia všetky jej doterajšie písomné vyjadrenia a prednesy adresované súdu ako aj z dôvodov procesnej ekonomiky, obe veci spojil na spoločné konanie podľa § 112 ods. 1 OSP, aj keď boli vedené v rôznych senátoch. Senát, ktorému došla vec v poradí ako prvému a teda vo veci mohol konať a rozhodovať v skoršom čase, dospel jednomyselne k nasledovným záverom:

1. Vo veci 4Sžso/10/2011, (vec krajského súdu 11S/134/2011), ktorá sa týka odvolania navrhovateľky proti uzneseniu o zastavení konania krajský súd rozhodol formálne správne, pokiaľ konanie zastavil. Z predloženej dokumentácie je nepochybné, že o výške nedoplatkov na poistnom žalovaná dňa 17.9.2009 a ani 24.9.2010 nerozhodla a nevydala rozhodnutie, len informovala o svojom doterajšom postupe vo veci. V konaní teda chýbala základná podmienka – existencia rozhodnutia, ktoré by malo byť predmetom súdneho preskúmania. Navyiac, vzhľadom na dátumy prijatia predmetných oznámení do podania správnej žaloby uplynuli lehoty na včasné podanie žaloby podľa § 250b OSP.
2. Odvolací súd však súčasne konštatuje, že konanie vo veci 11S/134/2011 malo byť bez ďalšieho krajským súdom vzhľadom na vecnú súvislosť, na ktorú navrhovateľka sústavne poukazovala, spojené s konaním o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia o znížení starobného dôchodku (23Sd/7/2011), ktoré už v čase podania návrhu vo veci 11S/134/2011 prebiehalo. Odvolací súd dáva

do pozornosti krajského súdu obsah návrhu na str. 2, kde sa výslovne uvádza súvis s vecou 23 Sd/7/2011. Ak bola navrhovateľka skutočne informovaná tak, že vo veci 23 Sd bolo možné riešiť len "dôchodkovú časť", a preto podala samostatný návrh týkajúci sa platenia poistného, mal senát konajúci vo veci 11S už v tomto štádiu upozorniť sudkyňu konajúcu o dôchodku na to, že navrhovateľka namieta skutočnosti, ktoré môžu mať vplyv na dobu poistenia a tým aj na výšku dôchodku a neodkladne jej postúpiť predložené podklady.

3. Odvolací súd týmto vytýka aj zjavný nedostatok súčinnosti medzi pobočkou a ústredím Sociálnej poisťovne, ktoré súdu ani v jednom z prebiehajúcich konaní nepredkladali komplexné podklady a vyjadrenia a napriek opakovaným písomným podaniam navrhovateľky s ňou zjavne na žiadnej úrovni komplexne neprerokovali na ústnom pojednávaní v administratívnom konaní všetky jej námietky v konfrontácii s písomnými podkladmi. Odporkyňa tak mala nepochybne urobiť aspoň vtedy, ak sama vyhotovila "opravný evidenčný list dôchodkového zabezpečenia" (pozri. str. 3 ods. 3 vyjadrenia odporkyne 2/ zo 4.3.2011 vo veci 23 Sd/7/2011).
4. Argumentácia navrhovateľky proti rozhodnutiu o znížení už priznaného dôchodku vyplýva zo skutočnosti, že jej nie je zřejmý dôvod nedoplatkov na poistnom a následné nezapočítanie poistnej doby pre určenie výšky starobného dôchodku, tak ako to vyjadrila aj v priebehu konania 11S/134/2011. Na jej námietky mal súd v konaní 23 S/7/2011 reagovať už aj preto, že zastavenie konania, ku ktorému došlo skôr, ako súd vyhlásil rozsudok v dôchodkovej veci, nezodpovedalo otázku dôvodnosti námietok navrhovateľky voči postupom poisťovne pri posudzovaní platenia poistného a vymeriavacích základov, ktoré sú rozhodujúcimi činiteľmi pre rozhodovanie o výške dôchodku.
5. Najvyšší súd preto dospel k záveru, že konanie a rozhodovanie o opravnom prostriedku proti rozhodnutiu o znížení starobného dôchodku vedené na KS Nitra vo veci 23Sd/7/2011 bolo založené na nedostatočnom zistení skutočného stavu veci a rozsudok o potvrdení rozhodnutia odporkyne, ktorým bol znížený jej dôchodok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov. Rozsudok musí zodpovedať na všetky výhrady navrhovateľky predložené aj v konaní sp. zn. 11S/134/2011 a preto je dôvodné zrušiť rozsudok KS v Nitre 23Sd/7/2011-84 zo 17.10.2011 a vec mu vrátiť na nové konanie a rozhodnutie z dôvodov podľa

- § 250l ods. 2 v spojitosti s § 250j ods. 2 písm. c/ a d/ OSP a § 221ods. 1 písm. h) OSP. V ďalšom konaní bude dôvodné, aby súd konal nielen s odporkyňou 2/, ktorej rozhodnutie bude predmetom preskúmania, ale aj za účasti odporkyne 1/, vzhľadom na ne jej vecnú pôsobnosť v otázkach platenia a vymáhania poistného.
6. S poukazom na dôvody odvolania vo veci zníženia dôchodku odvolací súd považuje za potrebné, aby sa prvostupňový súd v ďalšom konaní zaoberal aj úhradou dlhu na poistnom prostredníctvom spoločnosti B. I., s.r.o. (kedy, kto a v akej sume dlh uhradil). Zaplatenie úhrady za postúpenú pohľadávku na poistnom na dôchodkové poistenie má za následok, že pri posudzovaní nároku na dávku nemožno vylúčiť z doby poistenia obdobie, za ktoré bola zaplatená. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na Rozhodnutie č. 52 Zbierky stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky za rok 2011 publikovanej v zóšite č. 5 roč. 2011 na internetovej stránke N SR www.nsud.sk. - rozsudok NS SR z 31.júla 2009 sp. zn. 9 So 178/2008.
  7. Odvolací súd zrušil rozhodnutie krajského súdu aj z dôvodov podľa § 221 ods. 1 písm. f/ OSP v spojitosti s § 250l ods. 2 OSP, keďže postupom krajského súdu bola navrhovateľke vo veci 23Sd/7/2011 odňatá možnosť konať pred súdom, keď senát vyhlásil rozhodnutie v jej neprítomnosti v skoršom čase, než na ktorý bola navrhovateľka predvolaná na pojednávanie.
  8. Odvolací súd pre úplnosť uvádza, že nie je v jeho vecnej príslušnosti rozhodovať o povinnosti vrátiť zaplatené poistné, ako sa toto navrhovateľka domáhala, a nemôže tak rozhodnúť ani prvostupňový súd, keďže súdy v konaní podľa V. časti OSP preskúmajú zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, nerozhodujú však o žalobách na plnenie podľa § 80 OSP (III. časť OSP). Rozhodnúť o vrátení/nevrátení plnenia môže len Sociálna poisťovňa, pričom jej prípadné právoplatné rozhodnutie by bolo na návrh predmetom preskúmania súdom.

Keďže navrhovateľke trovy vo veci I. nevznikli a vo veci II. o nich rozhodne podľa § 224 OSP prvostupňový súd, odvolací súd o trovách konania nerozhodoval.

P o u č e n i e : Pr o t í t o m u t o u z n e s e n i u n i e j e p r í p u s t n ý o p r a v n ý p r o s t r i e d o k .

V Bratislave 20. marca 2012

JUDr. Ida H a n z e l o v á , v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia:

Andrea Jánošíková